

J

Het water was overal. In de steden, in de straten, in de huizen, in de spleten tussen de plinten, in de richels in het plafond, op de zolders. Het stroomde door keukens, het vloei­de verder via voorraadkasten naar schuren, het deed de ploegen drijven, de week geworden en geknakte boomstammen, de van die stammen afgebroken takken, de lijken, de kleren van de lijken, de losgeraakte schoenen. En hier en daar dreef als overbodig bewijs dat de strijd tegen het water definitief verloren was, een eenzaam regenscherm.

Er woeien felle, gure winden die de naam landwind verdienden maar nu, door de alomtegenwoordigheid van het vlakke water, zelfs zonder die naam snij­dender waren dan ooit.

Het water was als een virus met volstreckte immuniteit: overal waar het kon komen, kwam het. Alleen de spitsen van kerktorens waren veilige vrijhavens en daarom, voorlopig nog, favoriete verblijfplaatsen voor mensen. Zolang honger en vermoeidheid verloren van vastberadenheid leefden er trossjes mannen en vrouwen in de toppen van de hoogste bouwwerken.

Het uitzichtloze bestaan, letterlijk en figuurlijk, was ondraaglijk. Je kon waanzinnig ver kijken maar je zag niks. Hoe hoopvol elke veroverde minuut leven je ook stemde, na weer zestig gewonnen minuten brokkelde de gegroeide hoop sneller af dan zij het uur erna kon toenemen. En wie zich niet meer kon vastgrijpen, wie niet meer op door ijdele hoop gevoede onmenselijke kracht kon rekenen, die viel.

En wie viel, verdronk. Het water was overal.

Er waren rebellen: de drijvers. Ze zaten in boten of op planken, in kuipjes, vaten of bakken, met warme kleren en zelfs eten binnen handbereik. Het water had tijd nodig om hun verzet te breken. Maar het water had alle tijd. De enige uitweg voor de drijvende rebel was immers de lange, eentonige zeeweg naar het onvindbare droge. Hoelang precies wist geen enkele drijving. Hoe moest men afstan-

den meten? Was het nog wel ergens droog? Peinzend in een vaartuig te midden van water, water en nog eens water verloor men elk gevoel voor verhoudingen.

Profiteurs van de gekantelde voedselpiramide waren de vogels, in het bijzonder de watervogels. Hun vleugels verzekerden hen van een hoge, droge rustplaats terwijl hun natuurlijke verbond met het water garant stond voor een dagelijkse stroom voedsel. Nu koeien, schapen, varkens en kippen waren verdronken, fruit dreef te rotten en de oogst was verpest, waren de overlevende soorten op vis aangewezen. En uiteindelijk op elkaar.

Een lege houten roeiboot botste tegen vier bijeengebonden planken. Op de planken lag een jongeman te slapen. Hij schrok wakker, uitgeput, hongerig en ondanks de omstandigheden dorstig. Alle pijn verdween bij de aanblik van de volwaardige roeiboot. Van vlot naar roeiboot: van hel naar vagevuur. Stijf van de kou klom de jongeman over. Hij moest alles op alles zetten om in evenwicht te blijven. Zijn opgerolde doek met daarin brood, kaas en *Lof der Zotheid* werd er bijna de dupe van.

Terwijl het lege vlot de golven gestaag volgde en de roeiboot door de nu zwaardere lading op dezelfde plaats leek te blijven drijven, of juist sneller de andere kant op deinde, viel de man weer in slaap.

Ten geleide

Ik ga dit verhaal inleiden. Deze woorden zijn van mij. De rest heb ik gevonden, maar in de chaos van papier kon ik onmogelijk een begin vinden.

Er was geen midden en geen einde en hoewel ik heb gezocht en geschoven en de volgeschreven bladzijden in alle denkbare volgordes heb geprobeerd, is er geen volgorde die vanzelfsprekender is dan elke andere.

En dus is dit de mijne.

Het verhaal is gefragmenteerd – zoals het geheugen.

Wie zich herinnert, fantaseert. Ik weet zodoende weinig zeker over wat volgt.

Het enige dat ik durf te beweren is dat ik de schrijver het heb zien schrijven.

Wie wil schuiven met de fragmenten maakt zijn eigen verhaal. Dat mag, al zal de uitkomst niet veranderen: het is de weg, de natte weg naar het absolute einde toe, die dit verhaal het vernietigen waard maakt.

M

Het was vlak voor de achtste klap, meteen na de zevende die mij twee tanden kostte, dat ik bij mezelf dacht: stik toch allemaal.

En ik bedoelde echt iedereen, iedereen die ik kende, iedereen die ik nog ging ontmoeten en alle mensen die ik nooit zou leren kennen. Ik bedoelde mijn geëmigreerde ouders, mijn oud-klasgenoten, de docenten op de business school, alle collega's, iedereen die ik ooit gezien had op de mediabox, het personeel van de supermarkt, de hongerige kinderen in de bergen van Pakistan, hun dorstige ouders en – en toen kwam die achtste klap – iedereen. Vanaf dat moment interesseerde het me allemaal geen flikker meer.

Ik vroeg me al niet meer af hoe in een vrijemarkteconomie met het bijbehorende laissez faire zo iets oneerlijks kon gebeuren als wat ik die dag meemaakte. Hoe was het überhaupt mogelijk dat de aandrijving van mijn wereld, de alles gelijktrekkende en onpartijdige motor die het marktmechanisme heette te zijn, in staat was tot zulk een schrijnend onrecht? Mij aangedaan, mij, de net zo onzichtbare als onmisbare schakel in het uurwerk die had afgerekend met alles wat dat uurwerk kon schaden? Die vraag had in wel honderd verschillende formuleringen door mijn hoofd geëchood sinds ik de donkere zak over me heen getrokken kreeg, midden in die winkelstraat hardhandig geboeid werd, in een autobus werd gesmeten en veel te lang moest blijven liggen, zelfs nadat we na een uur of twee of drie rijden waren gestopt. Ik hoorde het weerkaatsen van mijn vraag nog toen ik uit de wagen werd getrokken, geblinddoekt bleef, geslagen en geschopt werd, om uiteindelijk voor een enorme schijnwerper te worden gezet in een krappe stoel van koud metaal. Ergens in mijn hoofd bleef ook daarna die vraag rondzingen, als een liedje dat je grijpt, dat je niet uit kunt zetten, en ik zocht naar het antwoord, ook al was denken bijna onmogelijk door die kwellend felle spot op mijn ogen. Ik dacht dat ik blind werd en daarna dacht ik dat ik blind zou gáán wor-

den van de klappen die ik kreeg. Of doof, of misvormd of geestelijk gestoord.

Tot aan die achtste klap, direct na de zevende. Toen kon het me geen ruk meer schelen.

E

‘Yeah,’ en ergens ver weg klonk een sirene, ‘it was pretty hardcore back then, I guess.’

De lispelende Gary uit Sheffield, al veertig jaar in New York, schudde het zoveelste glas whisky tussen de paar tanden die hij nog had door, en zijn gezicht vertrok. Hij zat al een tijdje naast me op een kruk in The Mars Bar, een karaktervolle want zeldzaam gore minikroeg aan de rand van East Village, de enige buurt in New York waar je nog echte mensen tegenkwam, vond Gary. Echte mensen, bedoelde Gary, zoals hijzelf. Gary was in 1982 zijn thuisland ontvlucht voor Thatcher. Hij had het jaar daarvoor gezegd dat als Thatcher een tweede termijn zou krijgen, hij de achterbuurt in Sheffield waar hij als speeddealer in een jaar tijd 182 000 pond had verdiend, uit protest zou verlaten. Wat erger was dan het klonk, want dankzij dat voor die contreien enorme kapitaal leefde hij er als de Queen of England. ‘But a man’s got to have principles,’ zei Gary fel, ook al durfde ik er twee *pints* om te verwedden dat hij niet eens wist hoe je dat spelde. Hij was vierentwintig jaar toen hij vertrok naar New York City, zonder zijn geld. Het zou door zijn partner nagestuurd worden maar dat is er nooit meer van gekomen. Zoals er van zoveel dingen niets gekomen is, aldus Gary, de zestig nu gepasseerd. Hij kwam terecht in een bouwvallig pand gevuld met punkers, hoeren en combinaties van die twee, niet ver van The Mars Bar, die toen al bestond. Daar leerde Gary nog beter dan in Sheffield het leven in één enkele zin te definiëren: ‘Life was the hole in the ground where we dumped the plastic bags we used to shit in.’

Bij de jukebox in de hoek, ouder dan Gary en The Mars Bar, stond Joe te dansen op een klassieker van The Sex Pistols. Gary keek naar Joe, schudde zijn hoofd en toen weer een glas achterover, en snauwde tegen mij: ‘The fucker’s happy.’

En dat frustreerde Gary. Die Joe had namelijk net zo’n kutleven als hijzelf achter de rug. Joe was met een heroïnehoertje getrouwd dat tot

haar dood geld bleef vragen voor seksuele diensten in het huwelijkbed. Hij ging failliet, was desondanks verslaafd aan gokken, cocaïne, drank en chocoladepinda's, en bracht net als vroeger nog elke doordeeweekse nacht door in The Mars Bar. Met dezelfde muziek. En met dezelfde mensen: de kale, dikke mannen aan de bar waren de punkers van toen, hun werkloze hoeren (het enige beroep waarin dienstjaren ten koste gaan van je marktwaarde) zaten zwelgend in hun afstotelijkheid rond de jukebox te hopen dat er plaatjes voorbijkwamen die nóg ouder waren dan zichzelf.

Ik liet Gary vertellen, want ik was moe, totdat hij met zijn onversleten Brits accent de confronterende vraag stelde: 'What about you, chap?'

Hij sloeg zijn lege glas op de bar en Fredda, de zwetende barvrouw uit Virginia die beweerde beter te kunnen schieten dan haar soldatenbroertje ergens in een legerkamp in China, vulde het met de laatste druppels whisky in de hele tent. De vuile vingernagel van Gary priemde tegen mijn neus. 'Don't tell me you are fucking happy?'

Even recapituleren.

Ik zat in mijn laatste nacht op Manhattan in een smerig hok met afgestompte vrijgevochtenen die bewezen dat jezelf vrijvechten de beste garantie is om een leven lang in dit soort smerige hokken door te brengen. En dat was dan na een reeks totaal geschifte gebeurtenissen die ik nog steeds niet helemaal kon bevatten. Die me zo moe hadden gemaakt dat ik geen oog meer dichtdeed. Die achteraf slechts een bescheiden opmaat bleken te zijn geweest naar het pontificale slotakoord, drie dramatische uren daarvoor, in mijn eigen hotelkamer, toen ik me, terwijl ik in de loop van een pistool keek, realiseerde dat ik op een kruispunt in mijn leven was aanbeland, hoe verschrikkelijk afgezaagd dat ook klinkt. Ik had nog nooit op een kruispunt gestaan, overdrachtelijk gesproken dan.

Nog geen zes weken voor mijn bezoek aan The Mars Bar zag mijn leven er vanbuiten bekeken even perfect uit als een nieuwe vierbaansnelweg. Een weg zonder afslag. Glanzende carrière, krasloos, en een droomvrouw op wie ik altijd dan wel wat krasjes kon onderscheiden, maar lang niet zoveel als ik die avond had ontdekt.

Nee. Gary.

Waaróm zou ik gelukkig zijn?

Waarom zou ik gelukkig móéten zijn?

Sinds wanneer bestaat die kansloze ambitie bij mensen?

Ik heb wel eens gelezen dat het hele concept 'gelukkig zijn' pas in de achttiende eeuw werd uitgevonden. Ik vind dat een aannemelijke theorie. Vroeger leefden mensen tegen wil en dank totdat ze stierven; daarna kwam de gelukzalige hemel en die duurde eeuwig. Vandaag de dag is er geen hemel meer en moet het geluk in de korte tijd tussen geboorte en dood gevonden worden: kijk Joe eens dansen. Maar dat is tevergeefs, het is dansen tegen wil en dank, het is zelfs bedrog. Want als de hemel bestaat is Joe na z'n dood oneindig veel langer gelukkig dan hij op aarde kan zijn. En mocht de hemel niet bestaan dan is Joe na zijn dood oneindig lang níét gelukkig – waarbij dat tijdelijke geluk van een paar decennia hier op aarde rond de jukebox in The Mars Bar ontegenzeggelijk volkomen in het niet valt. Hoe je het ook wendt of keert: het zinloze druipt van zijn dans af.

Zinloos gelukkig zijn, dat is het naïeve streven van iedereen om me heen. Alsof er een ultieme ordening bereikbaar is voor de protonen en neutronen waaruit je bestaat, of juist een ultieme chaos.

'Geluk,' zei ik dan ook tegen Gary, 'en je kunt mij vertrouwen want ik ben een expert op het gebied van gelul, is gelul. Wat als de mensen die jouw geluk moeten beschermen, alles om je heen kapotmaken? Wat als de instituties die je vertrouwt zich tegen je keren? En ik verklap je alvast: ze hebben zich tegen mij gekeerd. Maar ze keren zich ook tegen jou – en geluk is hun smoes.'

Ik nam een slok.

Gary staaarde me glazig aan. Hij had er geen woord van verstaan. 'Talk fucking English, chap. You're drunk.' Hortend stond Gary op van zijn kruk en liep naar Joe om mee te dansen.

Bah. Geluk.

Mensen verwijten mij mijn hele leven al dat ik een overdosis aan zelf-beklag bezit, en dat ze mijn woorden per definitie met een woestijn aan korrels zout nemen, maar ik ben er werkelijk van overtuigd dat geluk volstrekt onnastrevenswaardig is. In tegenstelling tot bijvoorbeeld rijkdom: die is tastbaar. Of een succesvolle carrière: die is meetbaar. Of voelbare seks.

Als het al bestaat kan geluk alleen gevonden worden in die prachtige natuurlijke balans tussen vraag en aanbod. ***Ik heb iets wat jij wil + jij hebt iets wat ik wil = geluk.*** Hoe vrijer de markt, hoe meer ik wil; hoe

meer ik wil, hoe meer ik heb; hoe meer ik heb, hoe groter mijn geluk.
Whatever.

Ik heb besloten te leven totdat ik sterf. En zoveel besluit ik in de regel niet.

I

‘Het mooie is dat als ik de tweede deur kies, de kans op de hoofdprijs groter wordt.’

In het lepeltje in mijn koffie was in dat deel waar je het ding vasthield een familiewapen gegraveerd. Nogal chic voor zo’n verlopen wegrestaurant aan een lang vergeten Limburgse verbindingsweg. En als je er snel mee roerde en dan ineens de andere kant op bewoog leken de botsende stromingen in de koffie een grote wiebelende m. Of een w.

Ik wist niet meer zeker of ik nu twee of drie lepels poedermelk had gebruikt.

‘Een bekend dilemma dat in eerste instantie makkelijk oplosbaar lijkt – maar juist die oplossing is fout. Gaat tegen het gevoel in.’

Ik twijfelde of ik moest reageren. Sommige mensen praten alsof ze voortdurend een reactie willen horen, anderen dulden geen tegenpraak. Deze specifieke mens, mijn collega Heino Duzzel, had in allebei die kampen gepast. Ik koos daarom voor het altijd geschikte ‘oké’. Als je dat woord een beetje vragend poneerde waren alle sprekers tevreden.

‘En dat bedoel ik! Wat je voelt, of eigenlijk is voelen niet wat ik bedoel, ik bedoel eigenlijk dat je intuïtie je iets zegt, een ingeving, dat bedoel ik eigenlijk, maar daar heb je niet echt een werkwoord voor, voor iets met intuïtie.’

Ik wachtte even om te horen hoelang de pauze was die hij liet vallen. Al snel had ik door dat ik nu echt iets moest zeggen: ‘Misschien gewoon: “wat je intuïtie je ingeeft”?’

‘Omslachtig,’ meende de ervaren redenaar, ‘maar acceptabel voor nu.’

Ik roerde.

‘Dus wat ik wil zeggen is dat wat je intuïtie je ingeeft, eigenlijk vaak

niet op feiten berust. Of op argumenten. Redelijke argumenten dan, bedoel ik, hè. Want intuïtieve argumenten zijn ook argumenten, maar andere.'

Ik vroeg me af waarom deze rasdenker nog niet was ontdekt door de grote uitgeverijen en geen Nobelprijs op zijn nachtkastje had staan.

Hoelang kun je blijven roeren voor je je doodroert?

'Dus, samenvattend: eigenlijk wil ik zeggen dat er, denk ik, een grote kloof bestaat tussen de rationele wereld en de wereld van het gevoel.'

'Denk je dat of voel je dat?' Ik bleef roeren.

'En die kloof,' (had ik iets gezegd?) 'die kloof is eigenlijk van zo'n fundamentele aard dat hij niet alleen de grote naties en culturen scheidt maar ook de twee helften van de mens.'

Ik twijfelde tussen 'De mens?' en 'Oké'.

'De mens?'

'Eigenlijk wel ja. Iedereen wordt verscheurd door het constante innerlijke gevecht tussen rationele en gevoelsmatige argumenten.'

Vrijblijvende aannames, vond ik, die bovendien niet te verifiëren waren behalve als je het gebrek aan originaliteit ervan als een indicatie voor de betrouwbaarheid beschouwde. Wat op zich weer een wetenschappelijke redenering was.

Het kleed op tafel had trouwens dezelfde kleur als mijn koffie.

'Snap je?' Nee. 'Ik denk echt dat die botsing, die scheuring, dat schisma, de oorzaak is van alles.'

'Alles?' Dat was een intikker, vond ik.

'Alles wat misgaat op deze aardbol. Alle conflicten, alle depressies, alle ruzies en alle psychische afwijkingen. Allemaal een gevolg van dat verschil tussen gevoel en verstand. Over dat soort dingen denk ik veel na.'

Zo'n laatste zinnetje plakte hij dagelijks aan lange inhoudsloze betogen vast. Meestal was dat het moment waarop ik er genoeg van had. Nu ook: 'Bedoel je dat die discrepantie tussen gevoel en verstand an sich problemen veroorzaakt, of slechts het uiting geven aan hun innerlijke strijd, en ben je dan schuldig aan de problemen die je veroorzaakt omdat er ook mensen zijn die géén uiting geven aan die innerlijke strijd en zich dus blijkbaar beter kunnen beheersen, of ben je juist niet schuldig omdat de balans buiten je invloed om naar beide kanten willekeurig kan doorslaan?'

Hij keek naar mij, toen naar mijn koffie, toen naar zijn koffie en toen wist ik dat ik hem gebroken had. Hij snoof.

‘Ik ga volgende week trouwens een paar dagen weg. Lekker even relaxen. Of eigenlijk juist eens flink bezig zijn. Fysiek dan bedoel ik. Fietsen, abseilen, klimmen, dat soort zaken.’ Ik reageerde niet. ‘In de Ardennen. Leuk huisje. Van mijn zwager. Eigenlijk.’

Glimlachend roerde ik nog eens.

Ik rekende af en probeerde zo lang te treuzelen dat mijn gesprekspartner in lucht zou opgaan. Het lukte niet. Wat was ik hier ook komen doen? Ik had meteen naar het vliegveld moeten rijden. Weg van alles. Maar Heino zei: ‘Goed dat we even hebben gesproken.’ We? ‘Kun je me trouwens even thuis afzetten? Ik moet eigenlijk nog even douchen voor ik straks naar Firthe ga. En het regent zo hard.’

Kut. ‘Tuurlijk.’

Ik wilde rechts afslaan om de drukte op de rotonde te vermijden. ‘Hier links,’ zei hij. Ik vertelde dat ik graag de drukte op de rotonde wilde vermijden, waarop hij zei dat het wel meeviel met die drukte.

Toen we minutenlang in de rij voor het verkeersplein gestaan hadden en nog zeker eens zo lang zouden moeten wachten, stapte hij uit. ‘Ik ren dat laatste stukje. Hoef jij niet om te rijden. Tot vanavond!’

Ik had twee keer gezegd dat ik vanavond niet kwam. Heino rende tussen de stilstaande auto’s door.

Godverdomme. Ik moest het land uit.

J

Het water klotste tegen de boot die weer kletste tegen een uit de golven oprijzende muur. De jongeman schrok wakker en had een volle minuut nodig om zich te realiseren waar hij was. En waar al dat water vandaan kwam. De muur voor zijn boot was een meter of tien breed en toen hij omhoogkeek zag hij dat het een zijde van een kerktoren betrof. Hij herkende de toren niet, maar van zo dichtbij leken alle kerktorens op elkaar.

Hij moest zich van de muur af zien te drukken. Als de golven heviger werden, zou zijn boot kapotslaan. Hij ging liggen en zette zich

met zijn benen af tegen de kerk. Maar hoe hard hij ook duwde, het lukte hem niet zijn benen te strekken.

Toen pas zag hij het dikke touw dat aan de boeg van de roeiboort vastgebonden was. Het touw liep langs de muur omhoog, was strak gespannen en hield de boot op zijn plaats.

En het vreemdste: dat touw was niet van hem.

I

Het regende nog steeds. Ik parkeerde mijn wagen voor de deur maar schatte de vrije ruimte tussen de auto achter mij en de aanhangwagen voor me te krap in. Ik toucheerde ze allebei. De schadde viel mee, zag ik toen ik uitstapte. Alleen een pin die het zeil over de aanhangwagen gespannen moest houden, lag krom op de grond. Het zeil fladderde vrolijk in de stevige wind en ik probeerde het met de kromme pin weer op zijn plaats te krijgen, maar ik werd nat en had het koud en in zo'n situatie denk ik algauw: ammehoela. Nu ook.

Firthe deed zelf open en keek verbaasd.

(Gifgroen. Haar ogen waren gifgroen.)

'Hé! Ik dacht dat jij niet kwam?'

'Er bestaat een groot verschil tussen wat je denkt en wat je voelt. Heb ik vandaag geleerd. Waarschijnlijk dacht je dat ik niet kwam maar voelde je intuïtief dat ik toch zou komen. Hoe kon ik ook wegblijven na alle smeebedes van jou en Heino.' Ik gaf haar de fles wijn die ik de dag ervoor bij mijn afscheid van Smyrna had ontvangen. 'Proficiat.'

'Lang niet meer gezien. Hoe gaat het met je neus?' Ze trok zelf een pijnlijk gezicht omdat mijn neus er blijkbaar nog steeds geruïneerd bij hing.

'Prima, we zijn laatst samen op safari geweest. Volgende week gaan we naar een opera. Mogen we binnenkomen, mijn neus en ik?'

'Heino vertelt net over zijn vakantie in Thailand,' zuchtte Firthe terwijl ze de weg vrijmaakte. 'Goeie timing dus.'

'Kijk aan. De gangmaker is er al. In dat geval: vind je het erg om mij wat nootjes en frisdrank te brengen? Dan blijf ik in mijn auto zitten.' Onze gedeelde afkeer van collega Heino Duzzel zou nog eens tot een

heftige nacht vol gedroomde uitspattingen kunnen leiden.

‘Niet zeuren. Kom binnen en doe je jas uit.’

Vannacht dus niet.

‘Van wie is die boot?’ vroeg ik terwijl ik over de drempel stapte.

‘Welke boot?’

Ik wees naar buiten, naar de aanhangwagen met het losse zeil. De witte motorboot was telkens als het zeil opvloog te zien. Firthe boog even naar buiten.

‘Geen idee,’ zei ze en ze trok de deur dicht.

De kamer was sfeervol verlicht. Er hingen van die trendy slingers. Beetje blingbling. Niet helemaal Firthe. Oude jarennegentigmuziek uit de mediabox aan het plafond werd verdrongen door de stem die ik ’s middags al tot vervelens toe had gehoord.

‘Eigenlijk zijn de zonsóndergangen er nog mooier. Zo’n grote lichtgevendende schijf die achter de horizon verdwijnt. Eigenlijk is het net of ie in zee zakt. Zo voelt het ook.’ Prachtig. Poët Duzzel had zijn onzichtbare muze meegebracht.

Ik begroette de aanwezigen, gaf Heino een onverdiende knipoog en plofte neer in de rode zitzak nabij de grootste bak met nootjes. Ik moest er zo snel mogelijk achter zien te komen of er later op de avond nog échte hapjes rondgedeeld gingen worden. Het ergste aan feestjes was het moeten weigeren van onverwachte heerlijke wraps, belegde toastjes of worstenbroodjes omdat ik me al schaamteloos had volgevreten aan smakeloze nootjes en chips.

Duzzel deed wat ik hoopte dat hij zou doen: hij werkte Firthe al na een kwartier op de zenuwen. Zij ondernam verwoede pogingen de stroom van gemeenplaatsen en open deuren die uit de met zwart haar omringde hellemond van Heino Duzzel spoot, te dempen. Uit ervaring wist ze dat Duzzel een avond compleet kon overschaduwen, net zo gemakkelijk als hij zijn stempel op de dagen drukte. Verschillende tactieken misten uitwerking: Firthe onderbrak hem, ze praatte met hem mee, ze sprak op luide toon met anderen, ze probeerde mij zover te krijgen iets te vertellen over de legendarische hype rondom *global warming* – die ik op een bedrijfsfeest uit de vergetelheid had getrokken (maar waar ik nu niks over wilde zeggen omdat ik Duzzel zichzelf graag belachelijk zag maken) – en ten einde raad zette ze de muziek harder. Met als belangrijkste resultaat dat Heino Duzzel het zijne over van alles en nog wat nu op extreem luid volume kwijt wil-

de. En de kernpunten van zijn betogen liefst vier keer achtereen.

‘Ik ben eigenlijk iemand die graag alleen is,’ schreeuwde Heino tegen niemand in het bijzonder. ‘Graag alleen, ja. Althans, op momenten, hè. Het gaat niet zover dat ik constant solitair zou willen leven. De mens is namelijk een sociaal dier. Daar denk ik veel over na. Eigenlijk is de mens net een aap, heb ik wel eens gelezen. De sociale aap.’

Het gevoel in een vol stadion te staan, voor een leeg doel, met de bal aan mijn voeten, becroop mij jammer genoeg te laat. Kwam door de wijn, die overigens beter paste bij de stijlvolle ornamenten dan de gorenootjes. Ik moest denken aan een artikel over ziektekiemen in bakkenootjes op feestjes. Hoe meer mannavingers erin grijpen, hoe meer urineresten op de nootjes achterblijven.

Ik nam nog een handvol.

‘Apen doen dingen voor elkaar zonder dat ze er zelf beter van worden. Ik zit eigenlijk ook zo in elkaar. Ik ben een altruïst. Of eigenlijk zit waarschijnlijk iedereen zo in elkaar. Eigenlijk weten wij niet beter. Maar apen hebben dat dus ook. En...’ Duzzel propde z’n mond vol met nootjes en mijn urineresten. ‘Omwddwt wv sdrwaaksjen vnswek.’

Zelfs als ie onverstaaanbaar sprak, kraamde hij onzin uit. Mijn aandacht verplaatste zich van mijn volle glas wijn naar mijn buurvrouw, wier aandacht al sinds de Thaise zonsondergang voornamelijk op mij was gericht. De eerste aanraking kon nog toeval zijn, maar dat het puntje van haar ringvinger nu op mijn rechterhandpalm lag, moet het resultaat zijn geweest van een sluw en doordacht plan. Haar gezicht was nog gefixeerd op Duzzel, zij het niet van harte. Ze zuchtte na de meeste van Heino’s zinnen en kon als een van de eersten niet meer de beleefdheid opbrengen om het kakelende orakel vriendelijk toe te lachen. Ik was aan zet.

‘Zo meteen begint ie over een quizmaster met drie deuren.’

‘Sorry, wat zei je?’

Leuk. Ze speelde alsof ze niet op mij aan het letten was.

‘Ik zei dat die nootjesverwerkende fabriek daarginds weldra gaat filosoferen over het nut van gevoel in het leven. En dat ie dan komt met een uitgewoond voorbeeld van een achterlijke quizmaster met drie deuren.’

‘Het prisoner’s dilemma?’

Ik schudde mijn hoofd. ‘Nee, de zogenaamde Monty Hall-paradox.’

‘O. Ik vind gevangenen leuker.’ Ze keek me aan.

Goed. Ik had haar aandacht. Nu even checken of die aandacht de moeite waard was.

‘Gevangenen hebben gestreepte pyjama’s. Ik heb niets met pyjama’s.’

‘Ik ook niet.’

‘Of eigenlijk bedoel ik dat ik pyjama’s geweldig vind.’

‘Ik vind ze heerlijk.’ Ze keek me nog steeds aan.

‘En Monty Hall was een drol.’

‘Mee eens.’

Ik draaide mijn hand, zodat mijn handpalm nu op haar vinger lag.

‘Al is ie wel ongelooflijk onderschat,’ zei ik vol overtuiging.

‘Ik weet zeker dat er veel meer in die man zat dan alleen zo’n paradox,’ vulde zij aan.

Duidelijke zaak. Mijn neus was geen obstakel. Dat werd seksen vanavond.

Nu weer even afstand nemen. Ik stond op en liep naar de open haard, keek niet om en negeerde de hardop lachende Heino Duzzel. Een van zijn toehoorders had de verkeerde deur gekozen.

‘Nee, openingszinnen hebben mij nooit kunnen bekoren. Ze zijn zo pretentius.’

De stem die dat zei klonk me bekend in de oren. Niet heel bekend, maar bekend in de zin van dat ik de stem pas nog gehoord had. En ook de stem van de andere spreker: ‘Dat zijn ze, ja, pretentius’, meende ik te kennen. Hun gezichten zeiden me echter niets. Hoe dan ook, ik dacht dat de twee heren (de een nóg kleiner dan de ander) bij de haard het over het veroveren van vrouwen hadden, dus ik stapte op het goede niveau in het gesprek: ‘Ik vind dat vrouwen maar openingszinnen moeten verzinnen. Zij hebben toch ook wel eens jeuk?’

Ik nipte aan mijn wijn en ze keken me van onderen aan alsof ik uit de lucht was komen vallen. Of keken ze naar mijn neus? Toen bedacht ik ineens geschrokken dat ze waarschijnlijk niet over het veroveren van vrouwen praatten, maar over het veroveren van mannen.

‘We hadden het over literatuur.’

‘O,’ herstelde ik me meteen, ‘dat ken ik. Literatuur! Prachtig. Heb ik ook. Welke?’

‘Hoe bedoelt u, welke?’ vroeg de andere, wat kleinere lelijkerd.

‘Hoe bedoel je, hoe bedoel ik?’ Ik bleef vriendelijk belangstelling

veinzen, terwijl ik hoog boven ze uittorende. ‘Over welke literatuur hadden jullie het?’

‘Alle literatuur,’ sprak de eerste kordaat en hij stak een wijsvinger de lucht in, ‘en in het bijzonder die literatuur die een onuitwisbare indruk op mij heeft gemaakt.’

‘Ai,’ zei ik teleurgesteld, ‘dat maakt het natuurlijk lastig voor mij om een zinvolle bijdrage aan dit gesprek te leveren. Want hoe weet ik nou welke literatuur op jou een dusdanige impact had dat ie de moeite waard is vanavond hier door ons besproken te worden?’

Zijn kameraad sprong hem bij. ‘Genevo was juist aan het vertellen dat hij een liefhebber is...’

‘... Verzamelaar,’ corrigeerde de grootste kleine hem.

‘Excuses, je hebt gelijk, je bent een verzamelaar; Genevo is een verzamelaar van Tweede Zinnen.’

‘En natuurlijk ben ik ook een liefhebber – maar dat zijn meer mensen,’ sprak Genevo.

De ander knikte instemmend – daar had Genevo gelijk in – en voegde eraan toe: ‘Heel veel mensen houden van goede Tweede Zinnen. Alleen zijn ze zo gefixeerd op briljante openingszinnen dat...’

‘... Dat hun liefde voor prachtige Tweede Zinnen niet opvalt. Vat u hem? Je kunt ook verliefd zijn op een prachtige vrouw maar dat niet merken omdat je nog verliefder bent op een nog prachtigere vrouw.’

De kleinste bleef maar knikken. Hij zei: ‘Zo werkt het met die zinnen ook’, maar je zag aan hem dat hij de vergelijking niet helemaal kon volgen omdat hij nog nooit verliefd was geweest. In ieder geval niet op een vrouw.

Ik vond het gesprek betrekkelijk ridicuul. Aan de andere kant waren het wel grappige mannetjes. Ik onderdrukte de neiging te roepen dat Tweede Zinnen mij net als alle andere zaken geen flikker interesseerden, en dook – voor even – de diepte in.

‘Is het niet zo dat iedereen altijd alle zinnen mooi wil vinden? Hoort een derde zin, of voor mijn part een zesentachtigste zin, niet net zo welluidend te zijn als de tweede?’

Ze dachten even na, dus ik vervolgde: ‘Volgens mij hoeft alleen de eerste zin briljant te zijn, juist omdat hij nu eenmaal de eerste zin is. De rest van de zinnen onderling rangschikken is zinloos en bovendien nogal tijdrovend.’

‘Niet mee eens.’ De Verzamelaar van Tweede Zinnen had zijn antwoord klaar. ‘Ervan uitgaande dat de eerste zin vooral moet uitblin-

ken in uitblinken, zal in een goede Tweede Zin de essentie centraal staan. Die zin moet je bij de keel grijpen. Die mag je niet meer loslaten. Anders wordt het gezwam: twee loze zinnen achter elkaar. Stel je voor. Nee, zin twee geeft aan waar het om draait. De eerste zin kan prachtig zijn, maar louter als binnenkomeer. Vergelijk het met een vleesetende plant, de venusvliegenvanger bijvoorbeeld. Het prachtige groen van het blad lokt je, maar het klapmechanisme dat je vervolgens vangt is het bestaansrecht van de plant. Daarmee stelt ze haar plaats in de evolutie veilig.’

Zichtbaar tevreden over zijn uitleg nam de Verzamelaar van Tweede Zinnen een grote slok wijn en keek, onmerkbaar haast, naar zijn kleinere gesprekspartner om te zien of die nog steeds instemmend knikte. Dat was zo. Het knikken was zelfs heftiger geworden. En toen de kleinste zag dat ik naar hem keek, struikelde hij bijna over zijn uitroep: ‘Ja! Jajaja!’

Ik vond het een armzalige vergelijking, die tussen de Tweede Zin en de venusvliegenvanger, maar ik had weinig zin erop in te gaan – mijn wijn was bijna op – al was ik wel benieuwd wat een Verzamelaar van Tweede Zinnen met zijn collectie doet.

‘Genevo, in welk museum zijn je Tweede Zinnen te bezichtigen?’

Ze begrepen me niet. Ik probeerde net zo te spreken als zij.

‘Of stel je je op het standpunt dat men Tweede Zinnen, en vooral de fragiele exemplaren, niet uit hun natuurlijke biotoop mag nemen en ze alleen in hun oorspronkelijke context – het boek – mag bezitten?’

‘Neenee,’ bezwoer de Verzamelaar, ‘ik fotografeer ze of knip ze wel degelijk uit en plak ze vervolgens op een magneetje. En dat magneetje plak ik dan weer op een van mijn metalen borden...’

‘Hij heeft er wel zeventien!’ riep de kleinste vol vuur.

‘... zodat ik met de Tweede Zinnen kan schuiven en er mijn eigen ordening in aan kan brengen.’

Nu werd het interessant.

‘Je scheidt dus je eigen verhalen van Tweede Zinnen?’

‘Inderdaad. En zo gauw ik een verhaal klaar heb, fotografeer ik dat en maak ik weer nieuwe samenstellingen, maar dan louter op basis van de Tweede Zinnen in die door mij gecreëerde verhalen.’

‘En die andere Tweede Zinnen gebruik je nooit meer?’

‘Jawel, die verplaats ik een bord naar rechts, totdat ze bij het laatste bord zijn aanbeland. Als ze op dat bord weer geen rol krijgen toebedeeld als Tweede Zin, verdwijnen ze in een grote bak.’

‘En elke Tweede Zin uit een geslaagd verhaal schuift een bord naar links op,’ schreeuwde de kleinere, waarschijnlijk omdat hij trots was dat hij het systeem zelf ook doorgrondde.

‘Maar als die zin op dát bord niet ogenblikkelijk de rol van Tweede Zin in een nieuw verhaal krijgt toebedeeld, schuift ie weer terug. Zinnen kunnen tot in lengte van dagen verspringen over de borden, totdat ze in de bak of op het meest linkse bord belanden. De woordenhel of het zinnenparadijs.’

‘Geweldig hè!’ De kleinste raakte in een lyrische extase.

‘Daarmee geef je zelf toch al aan dat het vooral de context is die de zin bijzonder maakt,’ meende ik. ‘Dat een zin de ene keer promoveert en de dag erna degradeert, betekent dat de waarde van een zin afhangt van andere zinnen en jouw bui op die dag. Of van het weer. Of van de prijs van prei.’

‘Neeneenee,’ reageerde de Verzamelaar terwijl hij zijn glas wegzette om met handgebaren zijn ontkenning kracht bij te zetten, ‘het wil alleen zeggen dat de intrinsieke waarde van Tweede Zinnen eerst na een uitgebreide testperiode blijkt. Een Goede Tweede Zin is pas een Goede Tweede Zin als hij in allerlei situaties met verve de rol van Tweede Zin kan uitoefenen, en dát is wat ik onderzoek. Feilloos is mijn experiment niet, dat geef ik toe, maar dit komt enkel en alleen door de beperkte proefopstelling. Ik heb slechts plaats voor zeventien metalen borden, zeventien reageerbuisjes als het ware. Verdubbel het aantal borden en de selectie zal zuiverder zijn.’

‘En wat is het doel?’ Ik zette een diepe, onheilspellende stem op. ‘Alle Tweede Zinnen verzamelen?’

‘Hahaha,’ lachte de kleinste, omdat hij wist dat dit niet kon. ‘Hahaha!’ Alle Tweede Zinnen verzamelen, wat een maf idee.

Genevo nam zijn glas weer in de hand en dronk, zoals iemand drinkt om het moment uit te stellen waarop eeuwige roem hem ten deel valt. Hij slikte, genoot nog even na, keek me aan, en fluisterde: ‘Het doel is de Zin van het Bestaan te ontdekken.’

Voor het eerst sinds mijn entree in de conversatie maakte de kleinste van de twee geen enkel geluid. Hij bleef staan, verroerde zich niet en liet met gesloten ogen Genevo’s woorden op zich inwerken. Ook Genevo zelf was onder de indruk van zijn doel, zag ik. De plechtige manier waarop hij Zin en Bestaan met een hoofdletter had uitgesproken en de nadrukkelijke klank van de slot-n van het woord *ontdekken*, zeiden me dat het hem ernst was.